

Pravda
o tom, že
muža spoznáte
až vtedy, keď
s ním máte
deti

Enin
PRESS

ANDY BROSSOVÁ
KTO MILUJE,
VYHRÁVA

Nebaví vás už cestovanie? Žúry? Túžite po rodine? Čítajte túto knihu. Pre istotu.

KTO MILU-
JE, VYHRÁ-
VA

ISBN 978-80-8176-119-5

KTO MILU-
JE, VYHRÁ-

Copyright: Andy Brossová

1.

„Robko?“

Stála som vo dverách izby a pozerala na manžela rozvaleného na gauči pred telkou ako lev pred obhryzeným gazelím stehnom. Obhryzie stehno, ktoré mu ulovil jeho leví hárem, a potom sa rozvalí a blahosklonne nechá levie dámy ochutnať zvyšky toho, čo samé navarili.

Že to ja odniekiaľ poznám.

Lebo aj ja som pred chvíľou navarila večeru pre celú rodinu, nakrmila a uspala jedno dieťa a potom som sa snažila prehovoriť to druhé, aby si vo vani umylo vlasy.

„Niéééé! Neumyjem si!“

Z vane sa ozýval rev staršieho syna, obidvaja sme

boli mokrí ako na výlete v akvaparku a ja som trpla, kedy sa z ticha a tmy dcérkinej izby ozve plačlivé mamííí. Nie či. Kedy. K tomu všetkému mi v bruchu škvrkalo a z hlavy som nevedela vyhnať myšlienky na vychladnuté kurča so šalátom, od ktorého som počas večere vstávala tak často, že zostalo na stole takmer nedotknuté.

„Prestaň vrešať a okamžite mi podaj ten šampón!“ vyjednávala som so synom.

Nikto mi nevedel zdvihnúť adrenalín tak ako môj vlastný syn, ktorý mal pubertu asi od okamžiku, odkedy sa narodil. Vážne. Už v pôrodnici bol permanentne ofučaný.

„Podaj si ho sama! A pri tej príležitosti, odíď!“ vrieskal Maťko.

„To chceš vážne chodiť s neumytými vlasmi?“

„Chcem!“

„Ani nápad! Daj sem hlavu.“

„Ja chcem ocinkááá! Ocinkóó, mama ma týra!“

Ledva päť rokov a taký slovník. Niektoré mamičky by skákali od šťastia a plánovali nástup do školy pre mimoriadne nadané deti. Mateja som milovala a obdivovala typickou materinskou láskou, ale v tom momente som mala pocit, že skočím radšej pod gilotínu ako po prihlášky do Mensy.

„Dobre,“ povedala som a umyla si nad Maťom ruky. Nemyslím to obrazne, bola som mokrá, akoby na mňa syn vylial vedro vody.

Vošla som do obývačky a zastala vo dverách. Pozerala som na manžela, ktorý ležal rozvalený na gauči a podľa všetkého trávil. Len mu pripnúť oranžovo sfarbenú hrivu okolo krku a celý výjav by mohli zobrazovať v encyklopédii pod názvom: Kráľ zvierat travi gazelie stehno v pohodlí domova.

„Robko? Je to dnes večer na tebe. Volá ťa.“

Kráľ zvierat precitol z hladiny alfa a nechápavo sa na mňa zahľadel.

„Maťko si nechce umyť vlasy. Zase. Je v kúpeľni. Daj si pozor, aby si sa nešmykol, všade je porozlievané,“ pripomenula som hlave svorky základné údaje o tom, čo sa deje a kde sa nachádza.

Robo sa pôžitkársky natiahol a pod hlavu si dal ďalší vankúš.

„Zlatko, dnes fakt nie. Ledva držím oči otvorené. Veď vidíš, v akom som stave. Vieš, že hocikedy, ale teraz mám taký náročný deň za sebou, že len čo ľahnem, zaspím.“

Povedala som, že mi adrenalín vie najlepšie zdvihnúť môj syn? Omyl. Je len slabým odvarom toho, ako s mojím krvným tlakom dokáže zacvičiť jeho otec.

„Maťo ťa čaká vo vani, Robko. Tých desať minút ešte zvládneš. Verím ti,“ povedala som a pomyslela si, že nás, manželky a matky rodiny by pokojne mohli vyslať na vyjednávacie misie do Konga.

„Zlatko, veď som ti povedal. Fakt sa nevládzem ani postaviť. Pred chvíľou som sa natiahol po celom dni. Nežiadaj to odo mňa.“

„Ja od teba nič nežiadam,“ hlas mi naberal na intenzite, ale krotila som sa s ohľadom na tmú a ticho v jednej z detských izieb. „Tvoj syn ťa volá do kúpeľne. Mňa tam nechce.“

„Zlatko, naozaj nie. Nevťahuj ma do týchto vašich sporov.“

Nechápavo som pozerala na Roba. Po ôsmich rokoch vzťahu by ma už naozaj mohol prestať udivovať.

Ale neprestával.

„Počkaj, počkaj, ja ťa do ničoho nevťahujem. Tvoj syn Matej ťa prosí, aby si mu prišiel umyť vlasy.“

Robo si vzdychol, oprel sa o lakeť a zakričal smer kúpeľňa: „Mató, už aj si daj umyť vlasy od mamičky!“

Potom na mňa pozrel plný spokojnosti, ako hladko vyriešil situáciu, zatiaľ čo z kúpeľne sa ozvalo protestné - ani náápad.

„Si normálny?“ začala som na Roba zvyšovať pošepky hlas. „Zobudíš malú. Už aj maž do kúpeľne.“

Z kúpeľne sa medzitým začalo ozývať ocinkóó. V pravidelných intervaloch.

Mohol toto môj manžel odignorovať?

No mohol!

„Zlatko, nenič ma. Veľmi ťa prosím,“ začal Robo. „Len trochu sa potrebujem natiahnuť...“

Ďalej sa nedostal.

„Dobre, tak ja sa teda tiež idem trochu natiahnuť,“ prerušila som ho ostro. „Vieš, zaslúžila som si to. A Maťo nech sa v tej vani trebárs aj utopí!“

Rázne som vypochoďovala z obývačky a namierila si to do spálne, kde som sa chystala za sebou pribuchnúť dvere. Len tak zľahka a hlavne, potichu.

Ešte som začula, ako Robo s hundraním vstáva a ide do kúpeľne. Premkla ma predtucha, tak som vystrčila hlavu z dverí a tíško naňho zavolala: „Pozor, voda.“

Neskoro.

Ozvalo sa buchnutie a Robo sa natiahol na dlážke ako perzský koberec. Nadávky nabrali na intenzite a vulgárnosti. Z kúpeľne sa ozval strašidelný rev a do toho plačlivý hlások z detskej.

„Mamií, de ši?“

Moja mama mi vravievala, že muža spoznáš, až keď s ním máš deti.

A veruže sa nemýlila.

Kto miluje, vyhráva

2.

Keď som bola malá, ako odstrašujúci výchovný príklad mi slúžila otcova sestra, teta Radka. Vždy, keď som sa flákala alebo sa mi do niečoho nechcelo, prípadne hrozilo, že sa zamilujem a od samej lásky zabudnem na domáce úlohy, mama okamžite vyťahovala tetu Radku.

Niektoré vety znamenajú detstvo. Napríklad: „Vyčistiť si zuby, vycikať sa a spať!“ alebo „Mám počítať do troch?!“ alebo „Keď nezješ, nevyrastieš!“ A moje detstvo by sa nezaobišlo bez varovania: „Pozor, aby si neskončila ako teta Radka.“

Teta Radka si totiž podľa rodičov dokašľala život, keď v devätnástich prerušila štúdium medicíny, pretože sa vydala a manžel ju presvedčil, že jej životným cieľom je venovať sa rodine. Samozrejme, len čo teta Radka porodila a trochu odpiplala dve deti, ich všetkých troch opustil. Ten istý manžel, ktorý pred rokmi Radku uistoval v tom, že nemusí študovať, že jej bude stačiť hocijaký nestresový džob sekretárky alebo knihovničky, lebo on, primár, sa o rodinu kráľovsky postará. Ten istý manžel, ktorý tete Radke sľuboval nestresový život po jeho boku, ju nakoniec opustil kvôli jednej šikovnej lekárke. Alanis

Morissette by im pri rozvodovom konaní mohla spievať Isn't it ironic. A teta Radka zostala sama s dvomi deťmi a naozaj si našla miesto knihovníčky v jednom výskumnom ústave. Ale až tak nestresovo na tom nebola, lebo vysvitlo, že z platu knihovníčky uživiť jednu rodinu sa až tak dobre nedá a pán primár sa alimenty veru platiť nehrnul.

Moja mama, ktorá medicínu vyštudovala, mi vždy hovorila, aby som sa, preboha, pre nikoho nevzdávala svojho vzdelania. „To, čo máš v hlave, ti nikto nemôže zobrať,“ opakovala mi stále dokola.

Aha, ďalšia veta, bez ktorej by moje detstvo nebolo úplné.

Neviem, či to bolo výchovou alebo povahou, ale mama mohla byť so mnou spokojná. Priznávam, zopárkrát som bola na rande dlhšie ako do povolenej pol desiatej večer, aj keď na druhý deň bola škola. Ale v hĺbke podstaty som nikdy nepatrila k ženám, ktoré sú ochotné sa pre lásku a rodinu vzdať všetkého. Kariéry, priateľov, života. Vlastne sa obetujú a potom to svojim blízkym nezabudnú do konca života pripomínať. Ako teta Radka svojim deťom.

Keď k nám teta Radka prišla na návštevu, nepočúvali sme nič iné len samé lamentácie.

„Vieš, kde som mohla byť, keby som sa nevydala? Profesor anatómie ma považoval za veľký talent!“ Hovorila teta Radka celkom zbytočne môjmu otcovi.

„Všetkého som sa kvôli vám vzdala a toto je vaša vďaka?“ kričala teta Radka na svojich dvoch synov, keď hrali futbal v obývačke, rozbili náš krištáľový luster a potom ešte odvrávali.

„Vieš, kde si mohla byť, keby si sa nevydala za toho debila?“ triasol tetou Radkou otec, keď zametala črepiny lustra a s plačom mu sľubovala, že mu ho raz splatí, aj keby si mala nájsť brigádu v obchode.

Takýto život nie, vravela som si v deviatich, osemnástich, dvadsiatich piatich. Mne sa niečo také stať nemôže. A prečo? Lebo aj keby som si jedného dňa možno založila rodinu, moja kariéra bude pokračovať ďalej. Budem ľúbiť svojho manžela, svoje deti, ale rovnako budem mať rada aj samu seba, no nie? Predsa neprestanem existovať len preto, lebo som poslúžila ako inkubátor páru ľudských mláďat?

Ja som síce neštudovala medicínu ale biológiu, nevedela som si však predstaviť nič, kvôli čomu by som bola ochotná sa jej vzdať. Ani keby za mnou prišiel sám veľký Brad Pitt a ponúkol mi nestresovú existenciu po jeho boku. A bez predmanželskej zmluvy.

Možno mi ako ďalší výchovný príklad slúžili rodičia. A myslím to tentoraz v pozitívnom zmysle. Mama bola lekárka na novorodeneckom oddelení, otec architekt a svojho jedináčika, to ako mňa, zvládli vychovať v zhode a harmónii a okrem toho nikdy neprísť neskoro do práce. Moji rodičia boli presne tí

ľudia, ktorí sa ešte aj nad hrobom budú držať za ruky a spomínať na krásny spoločný život.

Rodičia pre mňa predstavovali a stále predstavujú ideálny pár.

Keď som sa o tom raz zmienila pred mamou, povedala mi: „Manželstvo je o každodenných kompromisoch, moja.“

„Aj ty robíš kompromisy, mami? Veď s ockom ste ako dve hrdličky! Navzájom sa podporujete a...“

„To zistíš, až keď budeš mať vlastnú rodinu, aká je to drina, držať všetko pokope,“ prerušila ma.

„Neverím, mami, že ty sa musíš snažiť udržať pokope svoju rodinu. Veď dodnes rozprávaš pri každej príležitosti, ako ste sa s ockom spoznali a zamilovali.“

„Moja,“ odpovedala mi, ako sa mi vtedy zdalo, záhadne, „ako sme sa zamilovali, áno, ale zapamätaj si, muža spoznáš, až keď s ním máš deti.“

Myslím, že som jej vtedy neverila ani slovo.

Bola som totálne naivná.

Keď som bola mladá, nerozmýšľala som nad tým, čo budem musieť obetovať pre lásku a rodinu. Ani mi to len nenapadlo. Mala som si však ako dvadsaťročná, keď som dva týždne pozorovala hniezdo orla skalného v stane pripnutom na brale, lámať hlavu nad tým, ako to budem, preboha, zvládať, keď budem mať malé deti? Či ich budem dojiť počas výstupu a tíšiť ich plač, lebo orol práve sedí na vajíčkach?

Vlastne, asi som mala. Lebo keby som sa bola nad tým aspoň trochu zamyslela, tak by som namiesto biológie vyštudovala radšej účtovníctvo a robila z domu. Lenže ja som si povedala, že som moderná a emancipovaná žena a keď ma bude treba zavesenú na brale, tak na tú materskú pôjde trebárs aj môj manžel. Veď je tiež rodič v rovnakej miere ako ja.

Asi mi to pozorovanie vtákov, kde sa o mláďatá vždy, možno s výnimkou kukučky, starajú obaja rodičia rovnakým dielom, udrelo na hlavu.

Asi som z tej ornitológie bola taká zblbnutá, že som zabudla, že muž nie je vták. Že je cicavec a toho vtáka len má.

3.

S Robom, mojím budúcim manželom, som sa zoznámila na splave.

Práve som končila doktorát, keď mi zavolala kamarátka Kata, jedna z mojich dvoch skálných životných kamarátok. S Katou sme sa poznali od strednej a boli časy, keď sme sa správali, akoby sme boli niekde na boku prišité dokopy.

„Pod' na ten splav, mici, bude sranda,“ prosíkala do telefónu.

„Nemôžem, moja, doktorát predô dvermi... Chcem byť pripravená, keď zazvoní... Tolko som do

toho dala, nechcem to na poslednú chvíľu pokašľať.“

„Veď to máš všetko aj tak v malíčku, ty bifloška,“ prerušila ma Kata. „Prosím. Bez teba to nebude ono.“

„Veď sú to tvoji priatelia z práce, nie moji.“

Kata robila na marketingovom oddelení jednej z najväčších bratislavských firiem a mala toľko kolegov ako New York obyvateľov.

„Ale ty si moja najpriateľka!“

„No, neviem...,“ natahovala som ju.

V skutočnosti som vedela, že má pravdu. Všetko som mala nabífené už roky, ak nie desaťročia dopredu. Biológia bola môj život, odkedy som prvýkrát vedela do ruky chytiť dáždovku a strčiť ju mame do výstrihu na sviatočných šatách.

Milovala som lienky, žabky, krtkov a hady. A hlavne vtáky. Tie som doma pipkala s pipetou v jednej a s muchami prilepenými na mucholapke v druhej ruke. Vidieť, ako sa ustráchaný vtáčik vzmáha, ako naberá odvahy, ako sa vychystá na prvý let plný dôvery k svojim schopnostiam, ma naplňalo obdivom a pokorou k prírode. Zvieratá netrápia pochybnosti, nezožierajú sa závisťou, nekvári ich hanba alebo pocit trápnosti. Sú samé sebou.

Rodičia z môjho koníčka najskôr odpadávali, ale potom si zvykli. Lebo zvyknúť sa dá na všetko.

„Chceš terárium v izbe? No dobre...“

„Akvárium v obývačke? A budú v ňom ryby?“

Alebo niečo iné?“

„Korytnačie vajíčka v chladničke? Tak, keď sa inak nedá...“

„Salamandra škvrnitá vo vani?! Len na pár dní... No, čo s tebou...“

A nakoniec aj: „Myš na balkóne?! Vravíš, že inak by hady v teráriu nemali čo na večeru? Vieš čo, rob, ako myslíš...“

Rodičia môj koníček tolerovali do chvíle, kým myši z balkóna neušli a neprišla nám zvoníť polícia, ktorú zavolala suseda z druhého, ku ktorej zliezli po odkvape. Vtedy mi koníček rázne zatrhli. Osud však zasiahol a my sme sa na druhý deň dozvedeli, že ma prijali na výšku, odbor biológie. To, čo dovtedy platilo ako bizarný koníček, sa razom preklasifikovalo na solídne životné zameranie. A tomu sa už rodičia oponovať neodvážili.

Uf, tesnotka.

„Andy, poď, prosíím, bez teba to nebude ono,“ nehanebne sa mi do telefónu podliezala Kata.

„Tebe ide len o to, že všetci na ten splav prídu v párikoch a ty by si tam bola jediná single,“ prekukla som ju. „A keďže ja som single vždy, tak máš vo mne istotu, že si ani do toho tvojho splavu ani počas neho nič s nikým nezačnem.“

„Ale, mici, nebuď labuť,“ zaliečala sa ďalej Kata. „Veď možno si tam niekoho nájdeš?“

„Nájdem? Na splave? Veď to nie je rokový festival.“

Alebo zoznamka. Je to pár dní s upotenými ľuďmi, ktorí sa nemajú kde osprchovať. A okrem toho si zabudla, že všetci, ktorí tam idú, tam idú aj so svojimi lepšími či horšími polovičkami.“

„Ale tá príroda!“ presviedčala ma ďalej Kata. „Všade ticho, voda, lužné lesy, ryby...“

„A komáre!“ prerušila som ju.

„A vtáky!“ oponovala mi.

„Keby ste išli na túru do Tatier, tak už mám zbalený ruksak, ale kvôli splavu riskovať doktorát...“

Hory boli moja ďalšia láska. Neviem, odkiaľ sa to vo mne vzalo, lebo nielen ja, ale aj moji rodičia a dokonca aj ich rodičia celý život prežili v meste. Zasmradenom meste postavenom na tej najrovinatejšej rovine, že by ste mohli priložiť vodováhu. Železnú studničku a Kamzíka za hory nerátam. Nikdy sme nemali ani žiadnu chatu v horách ani sme tam nechodili na dovolenky. Nič.

Len ja som vždy bola horský človek.

Predstavujem si, že nejaký môj predok sa musel narodiť na lazoch v Kysuciach alebo Nízkych Tatrách a do mesta zišiel nedobrovoľne. Okolnosti ho prinútili, ako keď Maťka a Kubka na konci knižky Pásli ovce valasi z hôr zohnala zima. Neviem, ako inak sa dá vysvetliť, že ja mám hory v krvi.

Pravidelne ma chytalo niečo, čo som si nazvala „horabôľ“. Žila som si v tom našom meste na rovine, až kým sa to všetko vo mne nenakopilo a nevytrysklo.

Potom som sa jedného dňa zobudila a niekde v mojom vnútri ma tie hory až boleli, tak som za nimi zatúžila. Bolo to silnejšie než ja. Často sa stalo, že som sa v takéto dni jednoducho zbalila a na tie hory odišla. Bolo mi jedno, na ako dlho tam pôjdem a v akých podmienkach tam budem existovať. Musela som ísť. Hory ma volali.

Dnes, keď sa už nemôžem len tak pobaliť do ruksaku a napísať rodine lístok, niečo v zmysle, sorry, mamička vás ľúbi, ale hora volá, o horách pravidelne snívam. O tej voľnosti, pocite absolútnej slobody, keď sa postavíte na horské bralo a pozeráte do doliny. Nad hlavou kopiac sa mraky a jasnomodré nebo. Okolo lietajúce myšiaky a v pľúcach nedostatok kyslíka.

Tam sa svet začína aj končí. A vy s ním.

„Aj tak nechápem, prečo tak veľmi chceš na ten splav ísť,“ povedala som vtedy Kate do telefónu.

„Veď chodíme každý rok. Je to také fajn trochu vypnúť, na pár dní zabudnúť na tento zhon, stres a nehanebný konzum. Pár dní len my, voda a boj o prežitie.“

„Boj o prežitie? Veď nákupné centrum je na každej zákrute Dunaja.“

„Vieš, ako to myslím. Včera som oplieskala pol výplaty len preto, lebo som náhodou išla okolo Auparku. Prosím ťa, mici, poď. Už som sa na to tešila a naozaj to vyzerá tak, že by som tam jediná spala

pod stanom sama ako tá najväčšia trapka. Alebo by som tam bola ako tridsiate koleso u voza. Všetci sú už popárení. Prosím.“

„No dobre,“ privolila som nakoniec. „Že si to ty... Môžeme byť zase raz single spolu. Aj pod stanom, aj v člne.“

„Ja ťa milujem!“ zakričala Kata. „A ktovie? Možno tam aj niekoho stretneš...“

„To určite,“ odpovedala som a zložila telefón.

Keď som zložila, automaticky som vytočila Alenino číslo. Alena bola moja druhá skalná kamarátka. Dôraz kladiem na „bola“. S Alenou som konzultovala odjakživa všetko. Lenže odkedy Alena porodila dvojčiky, prestala mať na mňa čas.

Keď Alena pred takmer dvoma rokmi otehotnela, nezávidela som jej. Oznámila mi to, keď sme sedeli na balkóne bytu, kde vtedy ešte bývala s rodičmi. Myslím, že som vtedy sklonila hlavu do dlaní s hlbokým povzdychom. Alebo som aspoň cítila, že by som to chcela spraviť a na poslednú chvíľu som sa s ohľadom na Alenu zdržala.

„Vieš, čo povedal, keď som mu to oznámila?“ pýtala sa ma Alena podozrivo pokojne. Pod ním myslela svojho frajera Paľa.

„No hovor,“ vyzvala som ju.

„Nič!“